

Tongan | lea faka-Tonga

Pepa Fakamatala ki he Kaumai Tisi'apilitī (ta'emalava)

Kaumai Tisi'apilitī - Pepa fakamatala ma'ae ngaahi fāmilí

Ko e Kaumai Tisi'apilitī (ta'emalava) ko ha founa fo'ou ki hono tokoni'i kitautolu ke tau tokoni'i 'a e fānau ako ko ia 'oku nau tisi'apilitī pea fatu ha ako'anga 'okú ne fakakau mai 'o toe lahiange 'a e kotoa 'o 'etau fānau akó.

Ko e ngaahi ako'anga ko ia 'oku nau fālute fakakātoa e fānau 'oku mahino 'oku leleiangē 'a e ngaahi ola 'oku ma'u 'i he'enau akó, fu'u tokanga ange pea toe mo'ui leleiangē kotoa 'a e fānau akó.

Ko e Kaumai Tisi'apilitī 'e tokoni 'aupito ki he ngaahi ako'angá ke nau toe mahino'i lelei ange 'a e ngaahi fiema'u 'etau fānau akó ke tokoni ki he 'enau akó, fakafou:

- 'i ha mōtolo fakapa'anga tokoni fo'ou mo fakatupu pa'anga
- ha ngāue tefito he ivi-mālohi 'a ia 'oku ui ko e Polofaile Kaumai Tisi'apilitī ke tokoni ki hono faka'ilonga'i 'a e fiema'u vivili 'a e fānau akó mo e ngaahi fakalelei 'e fiema'u ke nau fai
- lahiange 'a e ngaahi ako mo e fakahinohino ma'ae kau faiakó mo e kaungāue fekau'aki mo e founa lelei taha ki hono tokoni'i 'a e ako 'a e tamasi'i akó.

'i ha mōtolo fakapa'anga tokoni fo'ou mo fakatupu pa'anga

Ko e mōtolo fakapa'anga tokoni fo'ou 'okú ne tokonaki ha toe faingamālie ke fakahaofi ha pa'anga 'e he ako'angá ke nau lava 'o toe tokoni'i'aki 'a e fānauako tokolahi 'o e fanauako 'o kau ai 'a kinautolu 'oku 'otīsimi, faingata'a ke ako mo ha toe ngaahi me'a lahiange.

Ko e faingamālie fakahaofi pa'anga ko eni 'e fakafaingamālie'i ai ha tokoni ma'ae fānauako 'oku nau tisi'apilitī, kau ki ai 'a e fānauako 'oku te'eki ke malava ke nau kau ki ha tokoni fakatautaha mei he Polokalama ma'ae Fānauako Tisi'apilitī (PSD) 'i he kuohilí.

'E lava leva 'e he ako'angá ke nau ngāue'aki 'a e fo'i pa'anga ko eni ki ha ngaahi polokalama kehekehe 'o kau ai 'a e:

- ngaahi ako lahiange mo ha toe teuteu fakapalofesinale ma'ae kau faiakó pe kau ngāue 'a e ako'angá
- ma'u ha ngaahi fale'i mei he kau mataotao ki he tisi'apilitī
- totongi'i mai ha kau faiako pe ha toe kau ngāue ke tokoni ki hano palani mo fakahoko ha ngaahi liliu ma'ae fānauakó
- ngaahi me'angēue pe ngaahi tokoni ke poupu'i 'enau akó.

Ko e Polofaile Kaumai Tisi'apilitī

Ko e Polofaile Kaumai Tisi'apilitī 'e tokoni ia ki he ngaahi ako'angá ke nau toe 'ilo lahiange ki he mālohinga 'o ho'o ki'i tamá pea mo 'enau ngaahi fiema'u. Te ne fakahoko hono fokotu'utu'u 'o e ngaahi feitu'u ke vahevahe ki ai 'a e pa'angá, tokoni ke palani e ako mo e ngaahi liliu 'e fiema'u nai 'e ha ki'i tamasi'i ako ke lava 'o toe leleiangē 'ene akó.

Ko e Polofaile Kaumai Tisi'apiliti fo'ou te ne fetongi 'a hono fakafehu'i 'o e Fiema'u Fakaako (Educational Needs Questionnaire) ne ngae'aki ko ha konga 'o e PSD lolotonga.

'I he lolotonga 'a e liliu 'a e ako'anga ki he founa fo'ou, ko e ngaahi famili 'o e fanauako 'oku nau kau ki he PSD 'e kole ke nau kau mai ki ha fakataha 'e fai ke fakakakato 'a e Polofaile Kaumai Tisi'apiliti.

Ko kinautolu 'oku nau 'ilo'i ho'o ki'i tama 'e kau mai ki he fakataha, fakataha mo ha fesiliteita tau'ataina kuo teu'i 'a ia te ne tokoni ki he ngaahi ako'anga mo e ngaahi famili ke fakakakato 'a e polofailé.

Kapau ko ho'o ki'i tama ko e konga ia 'o e PSD, 'e fangae'aki leva 'a ho'o ako'anga mo koe ke fakasio 'a e faingamalie leleitahe ke fakakakato 'a 'enau polofailé.

'E 'ata foki 'a e polofaile ki ha kulupu tokolahi ange 'o e fanauako ko ia 'oku ma'olunga 'a 'enau ngaahi fiema'u.

Pa'anga tokoni ki he liliu

Ke tokoni ki he ngaahi famili ke nau ma'u ha loto pau'ia lolotonga 'a e liliu 'enau ki'i tama mei he Polokalama ma'ae Fānu Tisi'apiliti (PSD) ki he founa fo'ou, 'oku foaki ai 'e he Pule'anga Vikatolia ha Pa'anga Tokoni Liliu Kaumai Tisi'apiliti 'a ia 'e toki 'osi ki he 2024.

Ko e Pa'anga Tokoni ki he Liliu Kaumai Tisi'apiliti 'oku ne fakapapai 'oku ma'u 'e he ako'anga 'a e pa'anga tokoni lahi tatau ma'ae levolo 'a e tamasi'i ako pe toe lahiange ke tokoni'aki 'a e fanau ako ke liliu mei he PSD ki he Kaumai Tisi'apiliti.

Ki ha toe fakamatala lahiange mo e founa hono ngae'aki ki ho'o ki'i tama 'a e Pa'anga Tokoni Liliu ki he Kaumai Tisi'apiliti kataka 'o fetu'utaki ki he puleako 'o ho'o ako'anga.

Akongae lahiange mo e ngaahi fakahinohino ma'ae kau faiako mo e kaungae 'a e ako'anga

Ko e Kaumai Tisi'apiliti te ne 'oatu ki he kau faiako mo e kaungae tokoni tokolahi ange ha toe mahino leleiangé ki he ta'emalava mo e founa ke fakafeangai mo kinautolu. 'E lava ke kau heni 'a e:

- ha kau palofesinale toko lahiange 'i he ngaahi ako'anga 'oku nau mataotao 'i he tisi'apiliti
- fakahinohino
- ngaahi ako fakapalofesinale
- ngaahi tatakitefito 'i ha ngaahi fakamo'oni-'osi a'usia mo e ngaahi ma'u'anga fakamatala
- ngaahi sikolasipi.

Fakamatala lahiange

'A'ahi ki he www.education.vic.gov.au/disabilityinclusion ke toe ma'u ha fakamatala lahiange fekau'aki mo e Kaumai Tisi'apiliti.

Kapau te ke loto ke talanoa ki he ngaahi fiema'u 'a ho'o ki'i tama 'i he ako'anga, pe te ke fiema'u ha liliu tohi lea pe tokoni 'i he fakatonulea, kataka 'o fetu'utaki ki he puleako 'o ho'o ako'anga.